

DOĞU KARADENİZ BÖLGESİNDEKİ ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ İŞLETMELERİNİN HAMMADDE TERCİHLERİ VE TEDARİK SORUNLARI

Kadri Cemil AKYÜZ

Hasan SERİN

İlker AKYÜZ

Hicabi CINDIK

KTÜ Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, 61080 TRABZON

Geliş Tarihi: 12.08.2003

Özet: Üretim faaliyetinin temel unsurlarından bir tanesi istenilen nitelik ve miktarda hammadde temin edilmesidir. İşletmeler kendi yapı ve özelliklerine göre farklı türde hammadde kullanmakta ve müşteri isteklerini karşılamaktadırlar. Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan orman ürünleri sanayi işletmelerinin hammadde tercih ve sorunlarının belirlenmesine yönelik olarak yapılan bu çalışmada 300 adet işletmeye anket uygulanmış ve elde edilen sonuçlar sunulmuştur. Çalışmanın sonucunda yüksek fiyat ve uygun olmayan boyuttaki hammadde, en önemli sorunlar olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Orman ürünleri sanayi, Doğu Karadeniz Bölgesi, hammadde problemleri

RAW MATERIAL PREFERENCE AND PROCUREMENT PROBLEMS OF FOREST PRODUCT INDUSTRY ESTABLISHMENTS IN THE EASTERN BLACK SEA REGION IN TURKEY

Abstract: One of the basic activities of production is to obtain raw material having desired quality and quantity. The forest product industry establishments use different raw material and meet costumer's demands based on their own structure and characteristics. In this study, 300 polls were applied for determination of raw material preference and procurement problems of forest product industry establishments in the Eastern Black Sea Region. As a result, the high price and unsuitable raw material dimension were determined as important problems.

Key Words: Forest Product Industry, Eastern Black Sea Region, Raw Material Problems

1. GİRİŞ

Ekonomik kalkınmanın lokomotifini oluşturan imalat sanayi sektörü, ülke yapılanması içerisinde üretim ve istihdam bakımından önemli bir ağırlığa sahiptir. Gerek ülke genelinde ve gerekse bölgesel yapılanma içerisinde, dengeli kalkınmanın temel yapı taşını oluşturan imalat sanayi sektörü, kendi içerisinde farklı grupların oluşturduğu faaliyet alanlarına sahiptir. Bu gruplar değişken nitelikli üretim değerlerine sahip olmakta ve ekonomik gelişimi şekillendirmektedirler.

Türkiye sanayileşme yolunda ilerlerken, bölgesel farklılıkların ve potansiyellerin ön plana çıktığı bir sanayileşme düzeyine ulaşmıştır (1). Ülkemizde yer alan kaynak eşitsizliğine dayalı gelişmişlik farklılıkları ve bu farklılıkların giderilmesi, bölgelerin aktif sektörel gruplarını oluşturan imalat sanayi işletmelerinin detaylı olarak incelenmesi ve mevcut potansiyel kaynakların en iyi kullanımlarının sağlanmasını gerektirmektedir (2).

Orman varlığı bakımından ülke ortalamasının üzerinde bir değere sahip olan Doğu Karadeniz Bölgesi (3), orman ürünleri sanayi alanında yeterli düzeyde nitelikli işgücüne sahip bir potansiyel sergilemektedir. Bölge insanı özellikle bu alanda sahip olduğu üretim bilgi ve becerisi yardımıyla bölge kalkınmasında aktif rol oynayabilecek konumdadır (4, 5).

Karadeniz Bölgesinde imalat sanayi kapsamında yer alan işletmelerin %96'sını 1-9 kişi çalıştıran işletmeler oluştururken, 10-49 kişi çalıştıran işletmeler %3'nü oluşturmaktadır. Diğer ifadeyle bölgedeki işletmelerin %99'u küçük ve orta ölçekli işletmelerdir.(6). Benzer biçimde, orman ürünleri sanayi kapsamındaki tüm işletmelerin yaklaşık olarak %99'unu

oluşturan küçük ve orta ölçekli işletmeler sahip oldukları işyeri sayısı ile aynı oranda bir üretim değeri ve katma değer oluşumuna sahip değillerdir.

Talep yetersizliği, finansman sıkıntısı, pazarlama organizasyonunun eksikliği ve bürokrasi gibi (7, 8) farklı nitelikteki problemler ile üretim faaliyetlerine devam etmekte olan orman ürünleri sanayi işletmeleri özellikle hammadde temini ve kullanımı açısından değişken sorunlara sahiptirler (9). Son yıllarda oluşan kaliteli hammadde temin problemleri nedeni ile istedikleri kalite ve miktarda hammaddeyi temin edemeyen işletmeler oluşan fiyat değişimleri nedeni ile üretimlerinde aksamaların oluşumunu engelleyememekte ve sınırlı pazar yapıları ile üretim faaliyetlerine devam etmektedirler.

Bu çalışmada üretimin aksamasına neden olan hammaddenin temini ve niteliğine ilişkin problemlerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmış ve işletmelerin hammadde tercih nedenleri incelenmiştir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışma alanını Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan orman ürünleri sanayi işletmeleri oluşturmaktadır. Gelişmişlik sıralaması bakımından ülke ortalamasının altında bir değere sahip olan Doğu Karadeniz Bölgesinde (10, 11) (Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Gümüşhane ve Bayburt) yer alan toplam 4.211 adet imalat sanayi işyerinin 1.068 adedini orman ürünleri sanayi işletmeleri oluşturmakta olup imalat sanayi içerisinde %25.4'lük bir paya sahip durumdadır. İstihdam oluşumu bakımından istenilen ağırlığa sahip olamayan orman ürünleri sanayi işletmeleri toplam 32.245 adet istihdamın yalnızca 3.451 adedini (%10.7) kendi bünyesinde barındırmaktadır (12, 13).

Hammadde temin problemleri ve tercihlerinin belirlenmesine yönelik olarak yapılan çalışmada; Doğu Karadeniz Bölgesi bünyesinde yer alan 300 adet işletme basit tesadüfi örnekleme yardımıyla seçilmiş ve oluşturulan anket formu araştırmacılar tarafından yüz-yüze görüşme yöntemi yardımıyla doldurulmuştur. Elde edilen sonuçlar çapraz tablolar yardımıyla sunulmuştur.

3. BULGULAR

Doğu Karadeniz bölgesinde yer alan orman ürünleri sanayi işletmelerinin hammadde problemlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmada öncelikli olarak anket kapsamında yer alan işletmelerin hukuki durumları tespit edilmiş ve elde edilen dağılım Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. İşletmelerin hukuki durumları

Hukuki Durum	Cevap Sayısı	%
Ferdi Mülkiyet	198	66
Adi ortaklık	85	28.3
Limited Şirket	12	4
Anonim Şirket	5	1.7
Toplam	300	100.0

Anket yapılan işletmelerin hukuki durumu incelendiğinde, işletmelerin %66'sının ferdi mülkiyet statüsünde olduğu tespit edilmiş olup, sermaye şirketi oranı yalnızca %2.1 seviyelerindedir. Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan işletmelerinin büyük kısmı küçük ve orta ölçekli işletme (KOBİ) niteliğinde olup aile işletmesi görünümüne sahiptirler.

Anket kapsamında yer alan işletmelerin hammadde temininde probleme sahip olup olmadıkları sorulmuş ve 220 adet işletmenin (%73.3) hammadde temini aşamasında değişik

niteliklere sahip problemler ile karşılaştıkları belirlenmiştir. Tablo 2’de tespit edilen problemler gösterilmektedir.

Tablo 2. İşletmelerin hammadde teminindeki temel problemleri

Problemin Nedeni	Cevap Sayısı	%
Uygun olmayan fiyat	135	61.4
Boyut	49	22.3
Kalite	24	10.9
Zamanında temin edememe	12	5.4
Toplam	220	100

Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan işletmeler hammadde ihtiyaçlarını Orman Genel Müdürlüğü (OGM) ve özel sektör işletmelerinden temin etmektedirler. Özellikle OGM bünyesinde yapılan ihaleler sonucunda fiyatın yüksek oluşması ve küçük üreticinin ihalelerde istediği nitelikteki hammaddeyi alamaması, bu işletmeleri özel sektöre yöneltmekte ve büyük ölçekli işletmelere göre fiyat dezavantajına sahip olmalarına neden olmaktadır.

Fiyat konusunda yaşanan problem işletmelerin %61.4’ ü tarafından temel sorun olarak belirtilirken, hammadde boyutlarında yaşanan düzensizlikler %22.3 düzeyindeki işletmenin en önemli sorunudur. Üretim aşamasında müşteri tarafından istenilen boyutların sağlanamamasının özellikle üretim hacmi düşük olan işletmelerde öncelikli sorun olduğu tespit edilmiştir. Fiyat ve kalitenin uyuşmadığını ve düşük kalitede ürüne yüksek fiyat istendiğini belirten işletmeler temel sorunun kalitede yaşanmakta olduğunu ifade etmişler (%10.9) ve kalitenin yükselmesi ile fiyatların yükselmesi arasında ilişkinin olması gerektiğini savunmuşlardır. Özellikle büyük çapta üretim hacmine sahip olan işletmeler ise istenilen miktarın temini konusunda problem yaşamaktadırlar (%5.4). Ekonomik sorunlar nedeni ile istenilen oranda stok yapamayan bu işletmeler talep düzeyine bağlı olarak tam zamanında üretim biçimini tercih etmekte ancak oluşan hammadde problemleri nedeni ile müşteri isteklerini yeterince karşılayamadıklarını savunmaktadırlar.

Çalışma içerisinde yer alan işletmelerin %83.3’ünün siparişe göre üretimi, %14’ü parti üretimini tercih ederken, seri üretim yapan işletme oranı %2.7 düzeyinde kalmaktadır.

Siparişe dayalı üretim, gerek pazar araştırması yapamayacak olmaları ve gerekse finansal olarak pazarlama alt yapısını oluşturamayacakları nedeni ile büyük oranda küçük ölçekli işletmeler tarafından tercih edilmektedir. İşletmelerin pazarlama ile ilgili olarak bir probleme sahip olup olmadıklarının sorulması sonucunda siparişe bağlı üretim yapan işletmeler bu konuda sorun sahibi olmadıklarını belirtirken, temelde pazarlama ağı ve örgütlerinin olmayışı bu işletmelerin büyüme ve gelişimlerinin önüne önemli bir set çekmektedir. İşletmelerin sahip oldukları pazarlama problemleri ile ilgili olarak yapılan çalışma sonucunda elde edilen dağılım Tablo 3’ de gösterilmektedir.

Tablo 3. İşletmelerde pazarlama problemleri

Problemin Nedeni	Cevap Sayısı	%
Pazarlama ağı yetersiz	21	42
Üretim teknolojisi yetersizliği	12	24
Kalifiye eleman eksikliği	10	20
Yüksek maliyet	7	14
Toplam	50	100

Ankete katılan işletmelerin %83.3'ü üretimlerini siparişe göre yaptıkları için pazarlama problemi yaşamamaktadırlar. İşletmelerin %42.8'i pazarlama faaliyetini gerçekleştirebilecek pazar ağına ve karmasına sahip olamadıklarını ve bu nedenle ürünlerini istedikleri oranda satışa sunamadıklarını belirtmektedirler. Üretim faaliyetini gerçekleştiren teknolojik donanımın eski olduğunu ve bu nedenle piyasa koşullarına göre rekabeti sağlayabilecek kalite ve miktarda üretimi gerçekleştiremedikleri için pazarlama alanında istedikleri düzeyi yakalayamadıklarını belirten işletme oranı ise %24 seviyelerindedir. % 20 düzeyindeki işletme ise gerek finansal sıkıntı ve gerekse bu konuda yetişmiş eleman bulamadıkları için pazarlama organizasyonlarını geliştiremediklerini savunmakta ve temel pazarlama problemlerini bu konu üzerinde yoğunlaştırmaktadırlar. Pazarlama faaliyetinin üretim maliyetleri üzerine fazladan yük getireceğini ve bu nedenle diğer işletmelere karşı fiyat dezavantajına sahip olacağını savunan işletme oranı ise %7 seviyelerindedir. Bu işletmeler pazarlama faaliyetini yüksek maliyet unsuru olarak görmektedirler.

Doğu Karadeniz Bölgesi bünyesine yer alan orman ürünleri sanayi işletmelerinin üretim faaliyetleri esnasında daha çok hangi hammadde grubunu kullandıkları araştırılmış ve elde edilen dağılım Tablo 4' de gösterilmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda, işletmelerin % 38.3'ünün yumuşak odun kerestesi, %30' unun MDF, % 18.3' ünün yonga levha, % 10'unun sert odun kerestesi ve %3.4 düzeyindeki işletmenin ise değişik amaçlı olmak üzere farklı levha (kontrplak, kaplama, v.s..) ürünleri kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 4. İşletmelerde kullanılan hammaddeler

Hammadde	Cevap Sayısı	%
Yumuşak odun kerestesi	115	38.3
MDF	90	30
Yonga levha	55	18.3
Sert odun kerestesi	30	10
Diğer	10	3.4
Toplam	300	100.0

İşletmeler bünyesinde kullanılan bu hammaddelerin hangi amaç için tercih edildikleri araştırılmış ve elde edilen dağılım Tablo 5' de gösterilmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda özellikle MDF ve yonga levhanın mobilya üretiminde kullanıldığı belirlenmiş ve MDF kullanan işletmelerin % 66.6 sı mutfak mobilyası, % 33.4'ü ise ev mobilyası üretimi ile ilgilendikleri tespit edilmiştir. Yonga levha kullanan işletmeler ise % 33.3 oranında ev mobilyası, % 33.3 oranında kabin tipi mobilya, % 16.6 oranında ofis mobilyası, % 16.6 oranında mutfak mobilyası üretim faaliyetine sahiptirler. Sert odun kullanan işletmeler, karisör ve kereste üretimi ve yumuşak odun kullanan işletmelerin tamamı ise doğramacılık yapmaktadırlar.

Tablo 5. İşletmelerde hammadde kullanım amaçları

Kullanım Amacı	Cevap Sayısı	%
Karisör, Doğrama,Kereste	150	50
Mutfak Mobilyası	80	26.6
Ev Mobilyası	40	13.3
Kabin Tipi Mobilya	20	6.6
Ofis Mobilyası	10	3.3
Toplam	300	100.0

Mobilya üretim faaliyeti ile ilgilenen işletmelerin öncelikli olarak kullanmış oldukları hammaddeleri tercih nedenleri araştırılmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir (Tablo 6). Bu verilere göre yonga levha kullanan 55 adet işletmenin 16 adedi yonga levhanın diğer hammadde gruplarına göre daha ucuz olmasını temel tercih nedeni olarak görürken, üretim faaliyeti sırasında toz oranının düşük olması ve işletme içerisinde sağlıksız ortamların oluşmasına neden olmadığı için tercih edildiğini belirten işletme sayısı ise 23'dür. İmalat faaliyeti gereği hammaddenin taşınması sırasında yük oluşturmadığını savunan işletme sayısı 9 düzeyinde kalırken, özellikle dekoratif olarak üretim yapan 7 adet işletmede işleme kolaylığı nedeni ile tercih edilmektedir.

Tablo 6. İşletmelerde yonga levha kullanma nedenleri

Kullanma Nedeni	Cevap Sayısı	%
Ucuz	16	29.0
Toz miktarı	13	23.6
Sağlıklı olması	10	18.2
Hafif	9	16.4
İşlenme kolaylığı	7	12.8
Toplam	55	100.0

Mobilya üretiminde yonga levhadan daha yüksek bir kullanım düzeyine sahip olan MDF'nin tercih nedeni araştırılmış ve çalışma miktarının oldukça düşük olmasının temel tercih nedeni olduğu belirlenmiştir. Direncinin yüksek oluşu ve çabuk bozulmuyor olması ise 28 işletme tarafından öncelikli neden olarak belirtilirken, işlenme özelliği ve özellikle kenar işlemlerine yatkın oluşu 19 işletmenin tercih nedeni olarak belirtilmiştir.

Tablo 7. İşletmelerde MDF kullanma nedenleri

Kullanma Nedeni	Cevap Sayısı	%
Şişmesi Az	29	32.2
Direnci Yüksek	28	31.1
Kenar İşl. Uygun	19	21.1
Vidayla Birleştirmeye Uygun Oluşu	14	15.6
Toplam	90	100.0

Çalışma sırasında yonga levhanın veya MDF'nin kullanılmama nedenleri de araştırılmış ve aşağıda belirtilen sonuçlar elde edilmiştir.

Yonga levha kullanmama nedenlerinin belirlenmesi amacıyla yöneltilen soruya 170 işletme cevap vermiştir (Tablo 8). Elde edilen dağılıma göre 100 işletme yonga levhanın çalışma özelliklerini olumsuz olarak kabul etmekte ve şişme nedeni ile levhada oluşan düzensizliklerin üretim sırasında ve sonucunda önemli problemlere neden olduğunu belirtmektedirler. MDF'nin yüksek oranda tercih edilmesine neden olan kenar işlenmesi özelliğinin yonga levhada önemli bir dezavantaja dönüştüğünü savunan 40 işletmeye karşın, 30 işletme ise direnç özelliklerinin oldukça düşük olduğunu ve bu özelliğin üretim sonucunda önemli problemlere neden olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca, işletme sahipleri tarafından, mobilya sektörünün istenilen kalitede kontrplak bulamadığından dolayı 4 mm'lik MDF'lerin bu alanda tercih edildiği belirtilmiştir.

Tablo 8. İşletmelerde yonga levha kullanılmamasının nedenleri

Kullanmama Nedeni	Cevap Sayısı	%
Şişme ve çalışma özelliği fazla	100	58.8
Kenar işlemlerine uygun olmayışı	40	23.5
Direncinin düşük oluşu	30	17.7
Toplam	170	100.0

MDF kullanmama nedeni olarak ankete katılan 150 işletmenin belirtmiş olduğu olumsuzluklar sıralanmış ve Tablo 9’ da gösterilmiştir. Buna göre özellikle yonga levha kullanımında olumlu özellik olarak belirtilen ve sağlıklı bir çalışma ortamı sağlanmasında önemli avantaj olan düşük formaldehit çıkışı MDF’nin kullanımında yüksek boyutlara ulaşmakta ve tercih edilmemesinde önemli bir öncelik oluşturmaktadır. İşletmeler içerisinde sağlıklı ortamların oluşumuna neden oluşu ve işlenmesi sırasında oluşan yüksek düzeyli toz miktarı burun ve boğazlarda yanma oluşturduğunu ve bu nedenle işletme sahipleri tarafından MDF’nin sağlıklı olarak kabul ediliyor olduğunu göstermektedir. Ayrıca işletme içerisinde taşınması sırasında ağır oluşu ve fiyatının yonga levha’ ya göre yüksek bir düzeye sahip olması kullanımı önünde oluşan diğer olumsuzluklardır.

Tablo 9. İşletmelerde MDF kullanılmamasının nedenleri

Kullanmama Nedeni	Cevap Sayısı	%
Toz miktarı	60	40
Formaldehit çıkışı	40	26.7
Yüksek fiyat	38	25.3
Ağırlığı	12	8
Toplam	150	100.0

Anket kapsamında bulunan işletmelerin masif odun kullanımları konusunda tercih nedenleri araştırılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 10’ da gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üretimleri sırasında temel hammadde olarak masifi seçen 170 işletmeden %38.2’si özellikle üretim esnasında farklı birleştirme yöntemleri sayesinde değişken ürünlerin ortaya çıkarılabilmesi ve buna bağlı olarak direnç özelliklerinin yükseltilmesi nedenini temel gerekçe olarak gösterirken, %20.6 düzeyindeki işletme işlenmesinin diğer tüm hammadde gruplarına göre daha üstün olduğunu ve istenilen dekoratif desenin verilebileceğini savunmakta ve bunu temel tercih nedeni olarak kabul etmektedirler. İstenilen boyutta bulunabileceği ve bu nedenden dolayı diğer levha ürünlerine nazaran daha kullanışlı olduğu ise işletmelerin %18.2’ sinin tercih sebebidir. Yapılan üretim faaliyetinin devamı olarak kabul edilebilecek boyama , vernik ve benzeri nitelikteki çalışmalar masif odun üzerinde çok daha yüksek kalitede yapılabilmektedir. Bu nedenle %15.3 düzeyindeki işletme masif odunu tercih etmiş olduklarını savunmaktadırlar.

Tablo 10. İşletmelerde masif odun kullanma nedenleri

Kullanma Nedeni	Cevap Sayısı	%
Birleştirme kolaylığı	65	38.2
İşlenmesi kolay	35	20.6
Boyut alternatifi	31	18.2
Boya, cila, vernik, vs. tutumu	26	15.3
Yüksek direnç	13	7.7
Toplam	170	100.0

Masif odun kullanımı konusunda isteksiz davranan ve farklı hammadde gruplarına yönelen işletmeler, bunun nedeni olarak oluşan yüksek fiyat düzeyini ve standartlara uymayan kalite sınıflarını göstermektedirler.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Doğu Karadeniz Bölgesinde, orman ürünleri sanayi sektöründe yer alan işletmelerin hammadde kullanım düzeyi ve problemlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışma sonucunda; hammaddelerin uygun olmayan ölçüleri ve fiyatlarında oluşan değişim temel sorunlar olarak belirlenmiştir. Tüm hammaddeler düzeyinde fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik çalışmalar gerekli kurullar tarafından yapılmalı ve üreticinin istemiş olduğu boyutlar üretim esnasında dikkate alınmalıdır.

İşletmelerin üretimleri esnasında tercih ettikleri temel hammaddelerin neler olduğu ile ilgili olarak yapılan çalışma sonucunda ise mobilya üretimi ile ilgilenen işletmelerin büyük çoğunlukla MDF kullanımını tercih ettikleri belirlenmiştir. Yonga levha ve diğer levha ürünlerine göre MDF'nin tercih nedeni ise çalışma özelliklerinin az oluşu ve direnç özelliklerinde görülen yükseklik. Yonga levhayı öncelikli olarak kullanan işletmelerin temel tercih nedeni ise fiyatının düşük olmasıdır. Mobilya üretim faaliyeti içerisinde yer alan işletmelerin büyük kısmı mutfak mobilyası üretim ile ilgilenmektedirler.

Doğrama ve kereste işleri ile ilgili faaliyet alanı içerisinde yer alan işletmeler fiyatının uygun oluşu ve istenildiği oranda bulunabilme kolaylığı nedeni ile daha yoğun olarak yumuşak odunu kullanımını tercih etmektedirler. Genelde masif odun kullanan işletmeler masif odunun çivi ve vida ile birleştirilmesinin kolay olması ve işlenmesinin rahatlığı nedeni ile tercih edildiğini söylemektedirler.

Orman ürünleri sanayi alanında faaliyet gösteren işletmeler hammadde temininde önemli zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bunun temel nedenini, özellikle küçük işletmelerde yaşanan işletme sermayesi yetersizliği oluşturmaktadır. Anket kapsamında yer alan işletmelerin önemli bir kısmı sermaye yetersizliği ve uygun stoklama alanına sahip olamadıkları için stok yapamadıklarını belirtmektedirler. Bu nedenle üretimlerine zaman zaman ara vermek zorunda kalan işletmeler istenilen pazar paylarını ellerinde tutabilme noktasında da oldukça yetersiz kalmaktadırlar.

Finansal olarak işletmelerin daha rahat bir konuma sahip olmalarını sağlayacak olan en stok kontrol yöntemleri işletmelerde yeterince uygulanmamakta ve bu konuda geleneksel yöntemler tercih edilmektedir. Böylelikle büyük oranda satıcı kurum yada işletmelerin arz miktarına bağlı olarak üretim şekillenebilmekte ve özellikle sipariş tarzı üretim yapan işletmelerde hammadde temini noktasında daha yoğun problemler yaşanmaktadır. Bu nedenle işletmelerin, kendi yapılarına ve üretim kapasitelerine göre en uygun stok hacmi belirlenmesi yöntemlerinin işletmeler tarafından kullanılmasına önem verilmeli ve bu konuda işletme sahipleri ve/veya yöneticileri yönlendirilmelidir. Tedarikçiler ile sürekli iletişimde bulunulması ve müşteri isteklerinin önceden belirlenmesine yönelik üretim planlaması nitelikli çalışmalar yapılmalıdır. Böylelikle hem gereğinden fazla sermayenin stoklara bağlanması ile işletmelerin finansal alanda sıkıntı yaşanmasının önüne geçilebilecek ve hem de değişken koşullara bağlı olarak oluşacak müşteri istekleri en uygun bir biçimde sağlanabilecektir.

Yüksek maliyetler ve zayıf finansal yapı nedeni ile işletmeler istenilen nitelikte pazarlama organizasyonlarına girişememekte ve sınırlı pazar yapısı içinde kalmaktadırlar. Bu nedenle işletmelerin birlikte hareket etmelerini sağlayacak birlikteliklerin oluşumu sağlanmalı artan rekabet ortamında yeni pazarlara açılımlar gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Berber, M., Bölge İmalat Sanayiinin Yapısal Analizi, Doğu Karadeniz Trabzon Alt Bölgesi Kalkınma Projesi Sektör Analizleri (93.115.001.3 nolu proje), 127-154, Trabzon, 1996.
2. Akyüz, K.C., Doğu Karadeniz Bölgesinde Yer Alan Küçük ve Orta Ölçekli Orman Ürünleri Sanayii İşletmelerinin Yapısal Analizi, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 2000.
3. Yazıcı, K., Doğu Karadeniz Bölgesi Koşullarında Orman İşletmesinin Ekonomik Büyüklüğü, Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, 211-219, Trabzon, 1994.
4. Akyüz, K.C., Cındık, H., Serin, H., Socio-Economic Structural Analysis of Small Firms in the Forest Product Industry in the Eastern Black Sea Region in Turkey, Turk. J. Agric. For., 26 (2002) 233-238.
5. Akyüz, K. C., Cındık, H., Akyüz, İ., Serin, H., Gümüşhane İli Orman Ürünleri Sanayii İşletmelerinin Yapısal Analizi, Gümüşhane Kalkınma Sempozyumu, Gümüşhane, 23-25 Ekim 2002.
6. Serin H., Akyüz, İ., Akyüz, K. C., Gümüşhane İli Küçük Ve Orta Boy İşletmelerinin Mevcut Durumları, Gümüşhane Kalkınma Sempozyumu, Gümüşhane, 23-25 Ekim 2002.
7. Cındık, H., Serin, H., Akyüz, K. C., Akyüz, İ., Doğu Karadeniz ve Doğu Akdeniz Bölgesi KOBİ Niteliğindeki Orman Ürünleri Sanayi İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Yönden İncelenmesi (Trabzon ve İçel Örneği), II. Ulusal Ormancılık Kongresi Bildiri Kitabı, Cilt 3, Artvin, 15-18 Mayıs 2002.
8. Serin, H., Akyüz, İ., Cındık, H., Akyüz., İçel İli Küçük ve Orta Ölçekli Orman Ürünleri Sanayi İşletmelerinin Yapısı, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Gazi Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2 (2002) 34-46.
9. Serin, H., İçel İli Küçük ve Orta Ölçekli Orman Ürünleri Sanayi İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Yönden İncelenmesi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ağustos, Trabzon, 1997.
10. D.P.T., İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Yayın No: 2365, Ankara, 1996.
11. D.T.P., İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması, Yayın No: 2466, Ankara, 1996.
12. KOSGEB, İmalat Sanayiinde İşletmeler Profili, Yayın No: ISBN 975-7608-63-7, Ankara, 1997.
13. D.İ.E., 1992 Yılı Genel Sanayi ve İşyeri Sayımı, Birinci Aşama Sonuçları, Türkiye ve İller, ISSN 1300-7173, ISBN 975-19-1154-0, Yayın No: 1827, Ankara, 1995.